

Hakkespetter/spetter (Picidae)

Hakkespetter er velkjente fugler for de fleste. De er lett gjenkjennelige på de kraftige klørne og det lange kraftige nebbet. Enkelte ganger opptrer hakkespettene som skadedyr ved at de hakker hull i vegger på hus og hytter.

Utbredelse

Av hakkespetter i Norge er kanskje flaggspetten (*Dendrocopos major*), grønnspetten (*Picus viridis*) og svartspetten (*Dryocopus martius*) de artene som folk flest kjenner best. Utbredelsen varierer fra art til art, men generelt er de tre nevnte artene vanlige i de sørlige delene av Norge og mer sjeldne i nord. Hakkespetter er avhengig av trær for å finne føde, reir og skjulesteder. I boligområder finner man dem derfor ofte i skogkanten.

Kjennetegn

Hakkespettene er lette å kjenne igjen på det kraftige nebbet, samt at de har skarpe, svært bøyde og kraftige klørne.

Livssyklus

Hakkespetter kan lage reir i hule trestammer, eller i hulrom som de lager i bygninger, stolper o.l. Avhengig av art legges vanligvis 3-8 egg i mai måned, og de ruges bare i 8 til 14 dager. Ungene forlater reiret etter 3-4 uker.

Atferd

De fleste hakkespettene er stasjonære fugler. En del ungfugler kan imidlertid streife omkring. Enkelte år forekommer det store vandringer av hakkespetter, spesielt av flaggspett. Fugler kan da trekke helt fra Finland og Russland til Norge, sannsynligvis pga. matmangel. Slike flaggspett-invasjoner forekommer på høsten og vinteren enkelte år, og tusenvis av ungfugl kan være involvert.

Hakkespettene er strengt territorielle om sommeren. Noen opprettholder også territorier om vinteren. Under territoriedannelsen kan man ofte høre skrik og tromming fra hakkespettene. Trommingen foregår ved at fuglene hakker på ting som gir god resonans og høy lyd.

Flaggspetten spiser mye frø fra kongler. Konglene festes ofte i spor som er hakket ut i trær, stolper og bygninger. Generelt spiser de ulike artene av hakkespetter mye insektlarver som lever i trær og stubber. Enkelte hakkespettarter er spesialisert på maur.

Figur 1. Tegning av flaggspett. Legg merke til det lange kraftige nebbet og de store kraftige klørne som kjennetegner hakkespettene (Illustrasjon: Trond Haugskott)

Hakkespetter som skadedyr

Skadeverk på bygninger forårsaket av hakkespetter opptrer fra tid til annen. Skadeverket utarter seg som små og store hull i husvegger. Under flaggspettinvasjonene kan antallet fugl bli høyt, og skadene store. Hytter som står tomme en tid kan være spesielt utsatt fordi hakkespettene dermed får tid til å "jobbe" uforstyrret i lengre tid. Det er spesielt bygninger av tre som ligger i skogkanten som er utsatt. Vanligvis er det bare en eller to fugler som er involvert på hvert sted. Skadene oppstår oftest i den perioden fuglene reproducerer og danner territorier. Det er heller ikke uvanlig med skadeverk på strøm- og telefonstolper av tre. Hakkespetter er ingen smittekilde for sykdom til mennesker.

Forebygging og bekjempelse

Sikring av bygninger kan i stor grad hindre angrep av hakkespetter. Dette kan gjøres ved hjelp av nett som plasseres på de mest utsatte delene av huset, for eksempel under takskjegget. Man anbefaler her plastnetting med maskevidde på rundt 2 cm. Nettingen må være festet minst 7 cm ut fra veggen for å forhindre at fuglene kan gjøre skade gjennom nettingen. Pass på at nettingen er festet slik at fugler ikke kan komme inn på baksiden. Man kan også til en viss grad hindre hakkespettene i å gjøre skade ved å spenne opp fiskesnører på kryss og tvers over veggen.

I tillegg til sikring av bygninger med nett kan man forsøke å skremme bort fuglene. Muligheten for å lykkes med repellenter er størst om tiltaket igangsettes før fuglene har opprettet territorier. Selve skremmingen kan gjøres med lydutstyr som f.eks. smell eller rovfuglskrik. Dette må gjentas straks fuglen kommer tilbake igjen. Gjøres dette ofte nok kan man klare å jage fuglen bort på permanent basis. Det er ikke vist at ultralydsendere har noen effekt på hakkespetter. Det finnes også

en del visuelle midler som rovfuglsiluetter, sølvfoliestrimler, ballonger og lignende som har vist seg effektive mot hakkespetter om tiltaket gjennomføres før territorieoppsettelsen. Noen påstår at hakkespetter ikke liker blå farge, og at blåfargete bånd er effektive for å holde disse fuglene unna. Kjemiske repellenter har ingen effekt. Bruk av gift mot fugl er ikke tillatt.

I enkelte tilfeller kan nedskyting være den eneste, enkleste og raskeste løsningen på problemet. Husk at tillatelse må innhentes hos kommunen for skadefelling foretas. Videre må politiet gi tillatelse før man bruker våpen i tettbygd strøk. Ved skadefelling gis det ingen dispensasjon fra kravene i *Forskrift om våpen og ammunisjon*, men man trenger imidlertid ikke løse jegeravgift. I *Forskrift om felling av viltarter som gjør skade eller som vesentlig reduserer andre viltarters reproduksjon* er det fremsatt som vilkår for skadefelling at:

- skaden har oppstått i inneværende sesong
- skaden er av vesentlig økonomisk betydning
- det på forhånd i rimelig utstrekning er blitt forsøkt andre tiltak for å avverge skade